

Wykład pt. „Mit indywidualny neurotyka albo Poezja i prawda w nerwicy” został wygłoszony w Kolegium Filozoficznym, „gdzie krzyżowały się, na zaproszenie Jeana Wahla, ówczesne gorączki”, mówi Lacan (Écrits, s. 72). Odbity na powielaczu tekst został rozpowszechniony w 1953 roku, b.d., bez zgody autora i bez uprzedniego sprawdzenia przez niego. Niniejsza wersja jest tą, którą ustaliłem i opublikowałem swego czasu w przeglądzie „Ornicar?” nr 17–18, Éd. du Seuil, 1978, s. 290–307.

Ów „mit indywidualny”, jak sygnalizuje Lacan, znamionuje u niego „initium odniesienia strukturalistycznego w formie”. Wyrażenie to zostało zapożyczzone od Lévi-Straussa i spotyka się je w jego artykule z 1949 roku pt. „L'efficacité symbolique”, przedrukowanym w Anthropologie structurale, Paryż, 1958, s. 205–226. W kuracji psychoanalitycznej,

wyjaśnia Lévi-Strauss na s. 220, „jest to mit indywidualny budowany przez chorego ze składników, które wydobywa on ze swej przeszłości”, podczas gdy „w kuracji szamanistycznej” przyjmuje on jakiś „mit społeczny”\*. Nieco dalej, na s. 225, pisze: „kompleksy, te mity indywidualne...”\*\*.

Referat „O symbolu i jego funkcji religijnej” jest przyczynkiem Lacana do Kongresu Psychologii Religii; wygłosił go we wrześniu 1954 roku w Paryżu. Tytuł i ustalenie [wersji] są moje. Entuzjazm, z jakim Lacan był witany przez R.P. Bruno, mówi coś o panującej wówczas atmosferze: sporo sobie obiecywano, w niektórych środowiskach katolickich, po rozłamie z 1953 roku.

Tekst wystąpienia Lacana po referacie Claude’a Lévi-Straussa we Francuskim Towarzystwie Filozofii z 26 maja 1956 roku „O związkach między mitologią a rytualnością” został zamieszczony w takiej wersji, jaka ukazała się w *Buletynie Francuskiego Towarzystwa Filozofii*, 1956, t. XLVIII, s. 113–119. Sam Lacan będzie gościem uczonego Towarzystwa w roku następnym (zob. *Écrits*, s. 437).

JAM

---

\* C. Lévi-Strauss, *Skuteczność symboliczna*, w: tegoż, *Antropologia strukturalna*, przeł. K. Pomian, Warszawa 2000, s. 179 [przyp. red.].

\*\* Tamże, s. 183 [przyp. red.].